

Висновки. У сучасному світі, що вже існує у стані інформаційного вибуху, при міжнародних перемовинах, на презентаціях, при представленні результатів діяльності чи вплив на рішення топ-менеджерів та акціонерів компаній вже важко отримати не приклавши значних зусиль. Проте тиск та використання агресивних методів ведення перемовин неможливе і недопустиме, оскільки викличе неприйняття і як наслідок втрату можливостей співпраці. І чим вище буде рівень перемовин, тим більш дипломатичними і переконливими мають бути представлені дані. Сучасні бізнесмени, що працюють на міжнародному ринку не потребують гучних заяв чи ярок салоганів, багатьох «красивих картинок», їм необхідно у стислому вигляді представити цифри, факти, статистику. Отримання інформації, фактів, статистики, можливостей розвитку бізнесу є завдання керівництва і розробників бізнес-пропозицій, а ось представлення яскравої, цікавої, а головне інформативної презентації дає візуалізація. Можливе не тільки зображення позитивної динаміки чи можливостей, але й відображення «вузьких» місць, що дозволяє використовувати методи візуалізації для аналізу економічних процесів.

Перелік посилань.

1. Ковалев А.В. *Економіка: інформація, візуалізація і аналіз* / А.В. Ковалев // *Економіка і управління: теорія і практика: матеріали міжнародної заочної науково-практичної конференції, Новосибірськ, 20 вересня 2012 г.* – Новосибірськ, 2012. – [електронний ресурс] – режим доступу - <http://sibac.info/2009-07-01-10-21-16/50-2011-12-21-06-47-18/2011-12-21-06-47-43/3891-2012-09-28-05-56-13/>
2. Державний комітет статистики / [електронний ресурс] – режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. *Економіка України в цифрах і доля РФ в товарообороті* // РІА Новини Україна / : [електронний ресурс] – режим доступу <http://rian.com.ua/infografika/20140717/355005582.html/>
4. Маркуц Ю.І. *Трехмерная візуалізація і імітація як інноваційний похід к прогнозуванню бюджетов міста* / Ю.І. Маркуц // *БІЗНЕСІНФОРМ.* – 2013. - № 11. – с. 156-165.
5. Яу Н. *Іскусство візуалізації в бізнесі. Як представити складну інформацію простими образами* / Нейтан Яу : пер. с англ. Светланы Кировой. – М.: Манн, Иванов и Фертер, 2013 – 352 с.
6. *Інформаційні технології в економіці і управлінні: учебник / под ред. проф. В.В. Трофимова.* - М.: Издательство Юрайт; 2011. – 478 с.
7. Суслов В.І. і др. *Економетрія [Текст] : учеб. пособие / В.І. Суслов, Н.М. Ібрагімов, Л.П. Талышева, А.А. Цыплакова.* – Новосибірськ : Изд-во СО РАН, 2005. – 744 с.

Стаття надійшла: 23.03.2015 р.

Рецензент: д.е.н., доц. Горюхов Д.А.

УДК 330.564.2

JEL Classification F 190

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

Бікулова Д.У., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація. В статті показано, що у теперішній дуже складний час зовнішньоторговельна діяльність є не тільки одним з вирішальних чинників економічного зростання країни, а й все більше перетворюється в один з головних чинників національної безпеки України. Підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності є актуальною і важливою задачею, особливо у зв'язку з новим позиціонуванням України як асоційованого члена ЄС.

Метою статті є аналіз сучасних тенденцій розвитку зовнішньоторговельної діяльності України та розробка науково-практичних рекомендацій, спрямованих на її удосконалення в контексті поглиблення євроінтеграційних процесів.

Предмет дослідження – напрямки удосконалення зовнішньоторговельної діяльності України в сучасних умовах.

У дослідженні використано ряд загальнонаукових і спеціальних методів дослідження процесів і явищ у їх взаємозв'язку і розвитку, а саме: системний підхід, метод аналізу та синтезу, статистичні методи.

Проведено аналіз сучасних тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі України, розглянуто товарну структуру експорту та імпорту, обґрунтовано їх недосконалість і необхідність докорінної перебудови.

Визначено фактори, що обумовлюють низьку ефективність зовнішньоторговельної діяльності України і чинять негативний вплив на зростання національної економіки.

Проведені дослідження дозволяють зробити висновок, що дотепер інтеграція економіки України у світовий, зокрема європейський, економічний простір відбувається за сценарієм «сировинного приросту» та експортера дешевої робочої сили.

Аналіз зовнішньоекономічної діяльності України дозволив виявити диспропорції, які мали стабільну негативну тенденцію.

На основі проведеного аналізу запропоновано науково-практичні рекомендації, спрямовані на удосконалення зовнішньоторговельної діяльності України. Ці рекомендації можуть бути використані при розробці довгострокових державних програм перебудови зовнішньоекономічної діяльності України.

Ключові слова: *зовнішньоторговельна діяльність, експорт, імпорт, товарна структура, географічна структура, євроінтеграція.*

MODERN TRENDS IN FOREIGN TRADE ACTIVITY OF UKRAINE AND DIRECTIONS OF ITS IMPROVEMENT

Dinara Bikulova, PhD in Economics, Assistant Professor
Kharkiv National Automobile and Highway University

Summary. *The article shows that in our difficult time the foreign trade activity is not only one of the decisive factors of economic growth of the country, but also it is increasingly becoming as one of the main factors of national security of Ukraine. The improving of the efficiency of foreign trade activity is an urgent and important task, especially due to the new positioning of Ukraine as an associate member of the EU.*

The purpose of the article is the analysis of current trends in the foreign trade activity of Ukraine and the development of scientific and practical recommendations aimed for its improvement in the context of European integration processes' deepening.

The subject of the research is the directions of improvement of foreign trade activity of Ukraine in the modern world.

In the research we have used a number of general and special methods of investigation of the processes and events in their interrelation and development. For example, a systematic approach, method of analysis and synthesis, statistical methods.

The analysis of current trends in the foreign trade of Ukraine has been done, the commodity structure of exports and imports has been considered, and their imperfection and the necessity of the radical overhaul have been proved in the article.

The factors that contribute to low efficiency of Ukrainian foreign trade and have a negative impact on national economic growth have been defined.

In the result of our research we can conclude that the integration of Ukrainian economy into the global, in particular, European, economic area is still based on the script of "the raw appendage" and the exporter of cheap labor force.

The analysis of Ukrainian foreign economic activity revealed the imbalances that had a stable negative trend.

On the base of this analysis, the scientific and practical recommendations aimed at improving of Ukrainian foreign trade activity have been offered. These recommendations can be used in the development of long-term government programs improving Ukrainian foreign economic activity.

Keywords. *foreign trade activity, export, import, commodity structure, geographical structure, European integration.*

Постановка проблеми. Зовнішньоторговельна діяльність є одним з вирішальних чинників сталого економічного зростання країни, підвищення конкурентоспроможності національної економіки, стимулювання національних товаровиробників, поліпшення умов життя у країні. Більше того, слід прямо зазначити, що у теперішній складний час зовнішньоторговельна діяльність все більше перетворюється в один з важливих чинників національної безпеки України. Складна військово-політична ситуація, що склалася на сьогоднішній день в Україні, вимагає розробки невідкладних і дієвих заходів, спрямованих на суттєве удосконалення зовнішньоторговельної діяльності, переорієнтацію основних торговельних потоків з російського напрямку в інші регіони світу, насамперед у країни ЄС згідно зі стратегічним вибором України.

Важливий вплив зовнішньоторговельної діяльності на усі сфери економічного розвитку країни, підвищення її міжнародної конкурентоспроможності обумовлює актуальність теми дослідження. Проблеми удосконалення зовнішньоторговельної діяльності особливо загострилися зараз, в період глибокої фінансово-економічної кризи, в якій опинилась українська економіка внаслідок дії як зовнішніх факторів, пов'язаних з воєнною агресією Росії, так і з наявністю низки внутрішніх факторів, що гальмують проведення радикальних економічних реформ, спрямованих на підвищення ефективності економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку зовнішньої торгівлі України в умовах поглиблення процесів інтернаціоналізації світової економіки та її глобалізації, підвищення ефективності використання експортного потенціалу присвячено роботи багатьох українських вчених: В.С. Будкіна, І.В. Бураковського, В.М. Гейця, О.П. Гребельника, О.М. Кисельової, В.С. Кравцова, А.А. Мазаракі, Ю.В. Макогона, А.С. Філіпенка та ін. До найбільш відомих зарубіжних спеціалістів з даного напрямку досліджень можна віднести В. Балассу, Е. Грайпла, М. Портера, С. Смалвуда, Дж. Стігліца, С. Фішера та ін.

Невирішені складові загальної проблеми. Незважаючи на велику кількість наукових праць, присвячених проблемам удосконалення зовнішньоторговельної діяльності, доводиться констатувати, що чимало проблем залишаються нерозв'язаними. Недостатньо дослідженими є питання формування і подальшого поглиблення торговельно-економічних відносин України з країнами ЄС в умовах створення глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз сучасних тенденцій розвитку зовнішньоторговельної діяльності України та розробка науково-практичних рекомендацій, спрямованих на її удосконалення в контексті поглиблення євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для успішної інтеграції господарського комплексу України до європейського економічного простору необхідно, щоб вітчизняні підприємства виробляли товари, конкурентоспроможні на ринках ЄС, тобто товари, які відповідають вимогам європейського ринку за технічними параметрами, якістю, безпекою, ціною та рівнем сервісу. На шляху вирішення цих завдань перед Україною встають значні труднощі. Україні за всі роки незалежності досі не вдалося подолати структурні диспропорції економіки, сформованої в рамках колишнього СРСР, її сировинну спрямованість. Аналіз товарної структури експорту України свідчить про те, що вона є недосконалою, застарілою і вкрай несприятливою. В табл. 1 наведено дані щодо товарної структури експорту та імпорту України за 2014 р.

Ці дані свідчать про те, що у теперішній час, як і в усі попередні роки незалежності України, у структурі експорту домінують низькотехнологічні товари з невисоким рівнем даної вартості і низьким рівнем наукоємності – чорні метали та вироби з них (28,3 %), мінеральні продукти (11,3 %), продукти рослинного походження (16,2 %), жири та олії тваринного або рослинного походження (7,1 %), продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (5,7 %). Частка машин та обладнання складає всього 10,5 %. Ця продукція згідно з класифікацією Євростату віднесена до продукції із середнім рівнем технологічної інтенсивності, а частка високотехнологічних товарів в українському експорті не перевищує 5 %, тобто є вкрай низькою.

Проведений аналіз показує, що інтеграція економіки України у світовий, зокрема у європейський, економічний простір поки що відбувається за сценарієм «сировинного приросту» та експортера дешевої робочої сили. Україна на теперішній час є неконкурентоспроможною на ринку високотехнологічних товарів, на це звертає увагу багато дослідників (2,3,4,5). Так, в дослідженні О.А. Меха [6] показано, що обсяги найбільш технологічної, наукоємної вітчизняної продукції вже довгі роки не відрізняються позитивною динамікою зростання.

Аналіз динаміки зовнішньоторговельної діяльності України з країнами ЄС показує, що існує певна невідповідність між спрямованістю на європейську інтеграцію згідно зі стратегічним вибором України та реальним розвитком зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС, про що свідчать дані табл. 2.

Таблиця 1 – Основні показники товарної структури зовнішньої торгівлі України за 2014 р.*

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Експорт**		Імпорт**	
	у % до загального обсягу	у % до 2013 р.	у % до загального обсягу	у % до 2013 р.
Усього	100,0	86,5	100,0	71,7
I. Живі тварини, продукти тваринного походження	1,9	98,7	2,1	60,7
II. Продукти рослинного походження	16,2	109,3	3,7	77,7
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	7,1	111,2	0,6	74,8
IV. Готові харчові продукти	5,7	88,5	4,8	81,8
V. Мінеральні продукти	11,3	84,9	29,5	72,2
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	5,7	76,2	12,5	80,6
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	1,1	74,7	6,7	79,6
VIII. Шкури необроблені, шкіра вичищена	0,3	105,2	0,4	86,9
IX. Деревина і вироби з деревини	2,3	110,4	0,5	72,9
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	1,8	79,2	2,4	68,1
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	1,5	97,1	3,5	78,4
XII. Взуття, головні убори, парасольки	0,4	102,1	0,8	54,4
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	0,9	82,3	1,5	71,0
XIV. Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	0,3	136,4	0,5	43,0
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	28,3	86,9	6,1	67,1
XVI. Машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання	10,5	82,9	16,0	73,6
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	2,7	45,0	4,9	45,3
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	0,4	79,7	1,2	62,6
XIX. Різні промислові товари	1,4	111,7	1,7	102,2
Інше	0,2	46,6	0,6	88,3

*Без урахування тимчасом окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополь

**Складено за даними [1]

Таблиця 2 – Динаміка зовнішньої торгівлі України товарами з країнами ЄС

Показники	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Експорт у % до попереднього року	130,3	52,1	137,5	137,7	95,0	97,9	101,5
Імпорт у % до попереднього року	129,9	53,4	124,0	134,7	101,7	103,1	77,9
Коефіцієнт покриття експорт/імпорт	0,63	0,62	0,68	0,70	0,65	0,62	0,81
Сальдо, млн.дол.США	-10662,9	-5924,2	-6066,1	-7784,3	-9113,5	-10287,9	-4055,1
Питома вага в загальному обсязі торгівлі, %							
Експорт	27,3	24,0	25,5	26,3	24,9	26,5	31,5
Імпорт	33,8	34,0	31,5	31,2	31,0	35,1	38,7

* За 2008–2013 рр. складено за даними Збірника Держкомстату України [7, с.6], а за 2014 р. розраховано автором за даними оперативної статистики Держкомстату [1, 8]

Як свідчать наведені дані, незважаючи на збільшення у 2014 р. питомої ваги експорту товарів України до країн ЄС у загальному обсязі експорту, ринки країн ЄС поки що не стали домінуючими у здійсненні експортно-імпортних операцій України. На протязі 2012-2013 рр. експорт до країн ЄС зменшувався у порівнянні з відповідними попередніми роками, а імпорт зростав. Сальдо протягом 2008-2014 рр. залишалося від'ємним. Поліпшення ситуації в 2014 р., а саме: скорочення у 2,5 рази обсягу негативного сальдо та збільшення коефіцієнту покриття експортом імпорту було спричинене передусім значним скороченням споживання імпортних товарів. За даними Національного банку України у 2014 р. поставки до країн ЄС товарів і послуг збільшилися усього на 2,1 %, а імпорт низився по всіх основних групах товарів, що було зумовлено скороченням внутрішнього попиту та девальвацією гривні [9].

Україна здійснює експортно-імпортні операції з усіма країнами ЄС. Разом з тим торговельні потоки розділені між країнами дуже нерівномірно (табл. 3). Основні торговельні потоки спрямовані до таких країн: Польща, Італія, Німеччина, Угорщина, Нідерланди. На ці ж країни припадає більша частина імпорту України з країн ЄС. В цілому по всіх країнах ЄС обсяг експорту не досягає третини від загального експорту України, а імпорт складає майже 40 %.

Таблиця 3 – Географічна структура торгівлі України товарами з країнами ЄС за 2014 р.*

Країни ЄС	Експорт		Імпорт		Сальдо, тис. дол. США
	у % до загального обсягу всього експорту	у % до 2013р.	у % до загального обсягу всього імпорту	у % до 2013р.	
Австрія	0,98	96,1	1,11	63,2	-75361,2
Бельгія	0,79	106,0	1,02	80,0	-128030,3
Болгарія	1,02	93,4	0,44	79,7	312252,0
Велика Британія	1,09	122,2	1,27	61,4	-102483,0
Греція	0,37	88,6	0,57	116,5	-107156,6
Данія	0,23	80,1	0,43	75,2	-108987,1
Естонія	0,15	83,5	0,14	84,3	5070,7
Ірландія	0,13	57,8	0,25	70,4	-64527,4
Іспанія	2,16	119,3	1,12	70,6	559235,9
Італія	4,58	105,7	2,77	73,1	959732,8
Кіпр	0,53	99,4	0,09	72,6	-2734799,2
Латвія	0,42	125,3	0,16	100,8	136539,1
Литва	0,67	112,0	1,90	107,0	-670064,5
Люксембург	0,03	353,2	0,06	120,3	-14020,7
Мальта	0	30,2	0,02	100,6	-9302,7
Нідерланди	2,05	106,7	1,40	72,7	342469,8
Німеччина	2,95	102,5	9,86	80,5	-3769648,3
Польща	4,91	103,9	5,64	75,7	-422354,7
Португалія	0,58	116,2	0,11	82,2	249844,1
Румунія	1,08	106,9	1,56	94,6	-262829,0
Словаччина	1,24	89,7	0,78	65,4	243763,8
Словенія	0,03	132,1	0,37	71,0	-187594,8
Угорщина	2,80	97,3	2,69	104,6	46282,1
Фінляндія	0,12	105,5	0,59	69,3	-256953,3
Франція	0,99	78,4	2,33	73,4	-734449,5
Хорватія	0,07	91,7	0,09	133,1	-8620,7
Чехія	1,43	95,1	1,26	69,7	84876,9
Швеція	0,12	106,7	0,68	78,6	-306221,8
Всього по країнах ЄС	31,52	101,5	38,71	77,87	-4055111,9
Всього по всіх країнах світу	100,0	85,2	100,0	70,7	-468244,0

*Розраховано за даними [1]

Аналіз зовнішньоторговельної діяльності України дозволив виявити диспропорції, які негативно впливають на економічний розвиток країни.

1. Протягом багатьох років частка імпорту товарів і послуг у складі ВВП значно перевищувала частку експорту, що робить країну імпортозалежною. Цю тенденцію не вдалося подолати і в 2014 р. незважаючи на значне зменшення імпорту (на 27,4 %) [9].

Так, згідно з проведеними нами розрахунками на трьох кварталах 2014 р. на основі даних [10], частка експорту товарів і послуг у складі ВВП становила 48,3 %, 54,3 %, 48,1 %, а частка імпорту – відповідно 52,5 %, 58,1, 50,6 %.

2. Частка імпорту у складі ВВП є надто високою. За дослідженнями вітчизняних вчених, які узгоджуються з висновками міжнародних експортерів, частка імпорту у складі ВВП не повинна перевищувати критичного значення –50 % [2].

В Україні ця пропорція не витримується, що гальмує власне виробництво товарів.

Аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародної торгівлі України дозволяє запропонувати рекомендації, використання яких дозволить удосконалити зовнішньоторговельну діяльність України і підвищити її ефективність. Основними напрямками перебудови є такі.

1. Диверсифікація експорту, оскільки експорт України містить достатньо вузький асортимент товарів. До того ж у структурі експорту домінують сировина та продукція з невисоким рівнем доданої вартості і низьким рівнем наукоємності. Необхідно забезпечити значне розширення асортименту експортних товарів з високим ступенем обробки, підвищити частку високотехнологічної, наукомісткої продукції. Це вимагає здійснення структурної перебудови базових галузей економіки.

2. Диверсифікація імпорту, зменшення залежності від імпорту енергоносіїв, створення імпортозамінюючих виробництв. Багато імпортованих товарів мають в Україні власну виробничу базу для їх виготовлення і можуть бути замінені українськими.

3. Удосконалення системи захисту і підтримки національного товаровиробника, стимулювання експорту за рахунок встановлення ефективних податкових регуляторів зовнішньоекономічної діяльності, вдосконалення механізмів митно-тарифного регулювання.

4. Диверсифікація географічної структури експорту – знаходження нових ринків збуту для українських товарів, при цьому необхідно докладати максимум зусиль для просування українських товарів на ринки ЄС.

Висновки. Проведений аналіз сучасних тенденцій розвитку зовнішньоторговельної діяльності України дозволяє зробити висновок про те, що її стан протягом тривалого часу залишається незадовільним. Виявлені недоліки здійснення зовнішньоторговельної діяльності гальмують економічний розвиток України. Вкрай актуальною є проблема посилення конкурентних позицій української промислової продукції на ринках ЄС. Створення зони вільної торгівлі з ЄС вимагає вирішення задачі адаптації національних товаровиробників до правил і вимог ЄС, гармонізації стандартів і технічних параметрів вітчизняної продукції зі стандартами ЄС, що потребує значних пов'язаних з цим витрат. Поглиблення євроінтеграційних процесів сприятиме прискоренню здійснення економічних реформ, модернізації економіки, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника.

Перелік посилань

1. Статистична інформація / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.org/uk/operativ/operativ2014/zd/ztt/ztt_u/ztt1214_u.htm

2. Кисельова О.М. Структурні особливості зовнішньоекономічної діяльності України / О.М. Кисельова // Економіка і прогнозування. – 2012. - № 10. – С. 93-101

3. Тюріна Н.М. Формування та використання експортного потенціалу машинобудівних підприємств: монографія / Н.М. Тюріна, Є.О. Шелест. – Хмельницький: ХНУ, 2013. – 243 с.

4. Грушинська Н.М. Розвиток експортного потенціалу України в сучасних світогосподарських процесах / Н.М. Грушинська, М.П. Музиченко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. - № 7 (109). – С. 19-26

5. Інтеграційний вибір України: соціальні, економічні, екологічні наслідки (регіональний вимір): Наукова доповідь Інституту регіональних досліджень НАН України // Регіональна економіка. – 2013. - № 3. – С. 7-39

6. Мех О.А. Товарна структура зовнішньої торгівлі України як індикатор науково-технологічного та інноваційного розвитку економіки / О. А. Мех // Наука та наукознавство. – 2011. - № 3. – с. 24-30

7. Статистичний збірник «Співробітництво між Україною та країнами ЄС у 2013 році» [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.zb_es_13.pdf

8. Статистична інформація / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.org/uk/operativ/operativ2013/zd/ztt/ztt_u/ztt1213_u.htm http

9. Оцінка стану платіжного балансу в 2014 році [Електронний ресурс] // офіц. сайт Національного банку України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/dokument?id=91917>

10. Валовий внутрішній продукт за 2014 рік / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.org/uk/operativ/operativ2014/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/vvpf_kv2014_u_n.htm

Стаття надійшла: 25.02.2015 р.
Рецензент: д.е.н., доц. Горовий Д.А.

УДК 330.534.4
JEL Classification H69

ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНИХ БЮДЖЕТІВ КРАЇН СВІТУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Горовий Д.А., д.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація. Метою статті є класифікація країн світу залежно від джерел наповнення їх бюджету та чисельності населення, як основних факторів, що впливають на економічну безпеку держави. Актуальність статті обумовлена тим, що жоден з авторів робіт з питань формування бюджету країни не розглядав питання наповнення бюджету та залежно від факторів глобалізації та конкурентоспроможності галузі – донора бюджету у світовій економіці. Також залишаються ще питання «спроможності» галузі забезпечити такі надходження до бюджету, які здатні врівноважити видатки, обумовлені чисельністю населення країни. З цією метою в статті розглянуто основні тенденції формування доходної частини бюджетів різних країн світу залежно від їх чисельності населення. Пропонуються заходи з розвитку в Україні експортоорієнтованих галузей економіки, що здатні не лише забезпечити надходження коштів для бюджету, але й сприятимуть стабілізації курсу національної валюти. Також розглянуті питання відбору таких галузей для їх пріоритетного розвитку через умови глобалізації, світового поділу праці. Наведені приклади як позитивного, так і негативного відбору галузей для формування бюджету країни та вплив цих процесів на загальну економічну безпеку країни. Надані рекомендації для відбору таких галузей в сучасних умовах економіки України.

Ключові слова: бюджет країни, економічна безпека країни, чисельність населення, галузі економіки, країни світу.

THE MAIN SOURCES OF COUNTRIES' STATE BUDGET DETERMINATION FOR THEIR ECONOMIC SECURITY SUPPLY

Dr. Dmytro Gorovyi, PH in Economics, Assistant Professor
Kharkiv National Automobile and Highway University

Summary. The aim of the article is the classification of countries according to the sources of their budget and population as the main factors affecting the economic security. The relevance of the article is motivated due to the fact that none of the authors working on the budget of the country did not consider the issue of filling the budget depending on the factors of globalization and competitiveness of the industry - donor budget in the global economy. There are still lost questions "capability" the field provide such revenues, which are able to balance the costs caused by country's population. To this end, the article examines the main trends of budget revenues countries formation over the world based on their population. The measures of development export-oriented industries in Ukraine are proposed that can not only provide the revenues for the budget, but also contribute to the stabilization of the national currency. It is also considered the questions of selection the priority industries for their development through the conditions of globalization, world division of labor. The examples of both positive and negative selection to form the budget are shown and the impact of these processes on overall economic security is provided. The recommendations for the industries selection in modern conditions of Ukraine's economy are given.

Keywords: country budget, economic security of a country, population quantity, economic industries, world countries.

Постановка проблеми. В умовах жорсткої фінансової кризи головною проблемою для економічної безпеки держави стає пошук джерел фінансування бюджету країни.